

Evelien de Vlieger

Katja Holvoet

Getekend

Amsterdam · Antwerpen

Em. Querido's Kinderboeken Uitgeverij

2015

I

Hoeveel onderbroeken moesten er mee? Hoeveel T-shirts? Hoeveel broeken? Ik gooide de sporttas op mijn bed en begon hem te vullen. Gelukkig had ik maatje xs, mijn kleren namen weinig plaats in. Ik trok veel lagen boven elkaar aan en liep naar de gangkast. De slaapzak, die altijd verstoppertje speelde als je hem nodig had, sprong bijna in mijn armen. Dat was een teken. Hij duwde mij naar buiten. Ik propte hem in de tas, er was plaats over, veel plaats, ik trok mijn zwarte trui met kap nog uit de stapel en duwde hem naast de slaapzak.

Zondagavond was bowlingavond, mijn vader en stiefmoeder waren altijd pas om een uur of elf terug. Voor die tijd moest ik weg zijn.

Ik zocht een leeg blad papier, vond er alleen een waarop Diddl in een roze hartje naar me wuifde. Wat had ik te zeggen? 'Ik ben ermee weg.' Dat zouden ze zo ook wel merken. Ik keek de kamer rond. De groezelige Pocahontas-fleecedeken waar ik altijd onder wegkroop, de kast vol kleren die maar niet te klein werden, de witte teddybeer die te groot was voor de wasmachine en dus grauwer en grauwer werd. Mijn stiefmoeder stofzuigde vroeger strepen op zijn buik, maar sinds ze mijn kamer niet meer binnenkwam, was hij verbazend snel oud geworden. Twee jaar geleden was het gele behang met strikjesprint nog overgeschilderd, lavendelblauw, een kleur die ik zelf had mogen kiezen. Er hing een prikbord boven mijn bed, en het hing vol, geen stukje kurk meer te zien. Maar ik mocht

opprikken wat ik wilde, het hielp geen zier. Mij ergens nestelen lukte niet, zelfs niet in mijn eigen huis, die ene dag om de andere week bezoedelde alle andere dagen. De dag dat ik naar mijn moeder moest. Daar kon geen lavendelblauw tegenop.

Ik zocht lang naar manieren om het uit te leggen. Als ik bij haar was, voelde ik een vreemde druk op mijn borst, alsof ik er langzaam vacuüm werd getrokken. De vrouw die zich mijn moeder noemde was de ene keer uitgelaten en luid en schoot de volgende keer schuw door de kamer als een rat in de val. Ik zocht naar de juiste woorden voor haar, voor de hele situatie. Het was heel wat eenvoudiger geweest als ik er werd geslagen of vastgebonden in de kelder had gelegen.

‘Wat is nu weer het probleem met je moeder? Leg het mij nog eens uit, Katje?’ vroeg Lore. Wie mij graag ziet, noemt mij Katje. Of Kat. Voor de meesten ben ik gewoon Katja, daar moest ik nog aan werken.

‘Ik weet het niet,’ zei ik. ‘Dat huis is zo kaal. Alsof er niemand woont.’

‘Kaal? Je zei toch dat er zoveel kussens liggen?’

Ik zuchtte. Ik had haar verteld dat mijn moeder aldoor knoopkussens maakte: een Mickey Mouse, twee blauwe beertjes op een wolk, paardenkoppen, een puppy met een strik om zijn nek... Ze lagen allemaal naast elkaar op de bank, ze leken nog een beetje te leven omdat de knoopdraad niet overal precies even lang was: het was niet dat ze er goed in was, het was gewoon iets wat ze deed. Er zat meer leven in die kussens dan in de rest van het huis, maar het was vals leven, de wol prikte. Het huis lag vol kleur en toch was het er kaal en kil, als in een etalage van een kringloopwinkel.

‘Ik kan het niet uitleggen,’ zei ik. Wist zij veel hoe een etalage van een kringloopwinkel eruitzag.

Daarna begon Lore over haar eigen problemen. Haar moeder en vader hadden een bedrijf en waren nooit thuis. Haar broer was hun lievelingetje maar hij had zweetvoeten en dat zou hem later nog parten spelen. Haar vader ging vreemd met zijn secretaresse. Ik wist niet wat ze verzon en wat echt was, maar het maakte niet uit, zolang Lore praatte, hoefde ik zelf niet naar woorden te zoeken. Op de bank bij haar thuis lagen de zachtste kussens, soepele kussens die niet prikten, volmaakte kussens in ingetogen kleuren. Hoe kon ik het aan zo iemand uitleggen? Ik had het kunnen proberen, als er maar andere kussens in het huis van Lore hadden gelegen.

Ik zou deze kamer verlaten en nooit missen, wist ik. Dat was genoeg reden om weg te gaan. Ik nam de tas van het bed, deed het licht uit en liep de trap af. Ik legde mijn huissleutels op de eettafel in de woonkamer, naast de vaas met plastic bloemen waar ik ooit eens stiekem een paar blaadjes van had getrokken en op de tafel had gelegd, zodat het leek alsof ze verwelkten. Nu hield ik me niet meer bezig met dat soort grapjes. De bloemen stonden er nog en werden wekelijks afgestoft en één keer per maand in een sopje gedaan. Tegen die vaas had vandaag de groene envelop van mijn moeder gestaan. Kijk maar eens op tafel, verrassing!

Ik had het handschrift meteen herkend, scheurde de envelop open, die gifgroen was, haalde er een kaart uit met een wit konijn dat uit een grote hoed kroop. Het konijn was schattig bedoeld, maar mij deed het denken aan dierenmishandeling, of op zijn minst aan een leugen. Het beest had een plaatje om zijn nek waar **BETERSCHAP** op stond. Op de achterkant stond in een kinderlijk handschrift: 'Hallo Katja, Ik hoop dat je beter bent. Wanneer zul je nog eens komen? Weet dat mijn deur openstaat. Ik blijf toch

voor altijd je mama. Getekend: VOOR ALTIJD JE MAMA.’

Dat laatste stond erachteraan als een verknipte echo in hoofdletters.

Ik gooide de kaart op tafel en ging mijn handen wassen in het benepen toiletkamertje beneden.

‘Van wie is dat?’ had mijn stiefmoeder vanuit de keuken geroepen, terwijl ze dat heel goed wist. Hadden ze samen bedisseld hoe ze me over de streep zouden trekken?

‘Van haar.’

‘Van je moeder? Wat schrijft ze?’ Haar stem zoeter dan anders.

‘Als er nog eens iets komt van haar, gooi je het maar meteen weg.’

Een paar uur later lag ik op bed en hoorde ik mijn vader tussen twee nummers door roepen: ‘Ze heeft weer haar muziek aanstaan, zeker? Ja, Gaby, ik ga wel naar binnen.’ Mijn stiefmoeder stond beneden aan de trap om hem aan te porren. Linkin’ Park zou me ook dit keer niet redden. ‘*And the fault is my own, and the fault is my own,*’ galmde het na in mijn oren.

Hij stak de deur open en ging wat ongemakkelijk op de rode plastic bureaustoel tegenover mij zitten. Ik leunde op mijn armen, bleef op het bed liggen.

‘Wat?’

‘Ga je mee naar de bowling, straks?’

‘Nee.’

‘Het zou je goed doen.’

‘Kom je daarom naar boven?’

‘Nee. Nee... Je moeder heeft gebeld.’

‘Ja, en?’ Alle haartjes op mijn armen kwamen overeind.

‘Ze wilde weten of je haar kaartje hebt gekregen.’

‘Dat weet je toch zelf wel.’

‘Ja, maar Katja, luister eens.’

Mijn vader kwam nooit in mijn kamer, hij zat er als een bordkartonnen versie van zichzelf, zijn woorden niet meer dan tekstballonnetjes waar hij de tekst niet zelf van geschreven had. Hij keek vragend naar mij. Smekend bijna.

‘Het interesseert me niet.’ Mijn keel zat dicht, ik klonk als een kikker die probeert te spreken: ‘Als je maar niet denkt dat ik terug naar dat mens ga’, kwroaak, kwroaak. Mijn gekwaak maakte weinig indruk, mijn vader kwam met veel moeite overeind, schuifelde naar de deur, en ik liet mijn hoofd op mijn kussen vallen, we waren als twee marionetten in een poppenspel; de heks deed ook mee maar kwam pas na de pauze. Midden in de deuropening bleef hij nog even staan. Pas toen ik omrolde en mijn hoofd in mijn deken verborg, verliet hij de kamer. Ik had het gezien in zijn ogen: het was er niet veilig. Ze zouden me misschien nog niet terug naar mijn moeder sturen, maar ze overwogen het al. Dat was genoeg. Wat ik had gedaan, had even weinig resultaat opgeleverd als wanneer ik gewoon een blokje om was gelopen. Wat kon ik nog, behalve zelfmoord plegen – iets wat me niet goed afging aangezien ik er nog was? Uit hun ogen verdwijnen.

Ik propte de tas onder de snelbinder van mijn fiets, sloeg de deur achter me dicht en vertrok.

Ik was nog geen straat ver of de tas lag al op de grond. Ik bond hem er weer op, steviger dit keer, en toen hij er na een paar straten langs de andere kant af tuimelde, stelde ik mezelf de vraag of ik niet veel te zwaar geladen was. Had ik al die dingen wel nodig? Het antwoord kwam heel snel: ja, want ik zou niet doodgaan, ik zou elders verder leven en dus mocht ik niet met lege handen vertrekken. Ik had de tas toch nog volgepropt tot er niets meer bij kon: mijn radioweekertje, boeken, strips, mijn pantoffels, mijn grijze wollen vest, ze waren allemaal even levensnoodzakelijk. Ik nam de tas op mijn rug, deed de beide hengsels om als riemen van een rugzak. Dat ging best. Ik was nog maar net vertrokken en er lukte al iets. De hengsels sneden in mijn schouders maar dat gaf niets, ik fietste, traag maar ik ging vooruit – had ik net mijn huis afgeschud, leek ik alweer op een slak met zijn huis op de rug. Maar fietsen alleen was niet genoeg, ik moest ergens heen fietsen, moest bedenken waarnaartoe. Ik had nog twee uur voor het donker was, schatte ik. In die tijd moest ik een slaappleats zien te vinden. Aan eten had ik niet gedacht, dus een winkel had ik ook nodig, en het liefste een waar ze me niet kenden. Ik fietste twee dorpen verder naar een kleine supermarkt langs de steenweg, de bochel vol spullen balancerend op mijn rug. Een klein halfuur later stond ik er. Ik liet mijn tas en fiets tegen de winkelruit staan en kocht snel drie pakken zoute stengels en een flesje water. Zoute sticks zijn het goedkoopste eten waar je niet misselijk van wordt. Dat heb

ik geleerd van Lore. Een pak kostte negenzeventig cent en ik kon er gemakkelijk een dag van eten. Ik had geen plan, maar ik had toch al eten voor drie dagen. Of had ik toch een plan? Eigenlijk wist ik waar ik naartoe fietste, maar ik moest eerst wat omwegen maken. Als ik dezelfde avond al op mijn bestemming zou aankomen, kwamen ze me meteen halen.

Ik sloeg af bij het bordje GEMEENTELIJK KERKHOF. Ik ging het kerkhof binnen langs de achteringang; de doden waren uitgeweken tot aan de steenweg, met zovelen waren ze. Voor hen maakte het niet uit dat er auto's voorbijraasden, en voor mij nog minder. Ik was niet op zoek naar een idyllische plek, ik wilde vooral niet gezien worden.

Jaren geleden was ik hier al eens geweest, toen de moeder van mijn stiefmoeder gestorven was. Het was mijn eerste en enige begrafenis, ik was nog maar acht, mijn broer woonde nog bij ons toen. Na de plechtigheid hadden we broodjes met gehakt gegeten in een zaaltje waar het licht boven onze tafel knipperde alsof iemand het de hele tijd aan- en uitdeed. 'Dat is bomma, vanuit de hemel,' zei mijn vader, maar mijn stiefmoeder vond het te vroeg voor grapjes. Er waren veel kinderen die ik niet kende, we speelden verstoppertje op een grasveld achter de zaal. Mijn broer voelde zich daar te groot voor en deed niet mee, maar ik had rode kaken van het hollen. 'Kijk eens hoe gezond begrafenissen zijn voor jou,' had mijn vader gegrap in de auto, zijn wangen even rood maar niet van het hollen; ik draaide mijn raampje op een kier en ademde koude lucht in tot we thuis waren.

Ik zette mijn fiets tegen de muur van de kapel aan de ingang. Het was er rustig, zoals kerkhoven horen te zijn. Er kwamen geen toevallige voorbijgangers. Als je er kwam, was dat niet om je af te vragen wie er nog allemaal

meer rondliep en waarom eigenlijk. Bovendien treurden mensen vooral overdag, na het vallen van de avond deden ze liever iets anders. Ik las de teksten op de tombes van de kindergraven bij de ingang.

‘Greetje, voor altijd in ons hart.’

‘Steven. Stille ster. O zo ver. En toch zo dicht. Nooit uit ons zicht.’

Voor de meeste volwassen doden werden geen leuzen meer gebeiteld, alleen hun namen en data hielden ze over. Om iets te doen te hebben zocht ik het graf van mijn stiefoma, wat behoorlijk veel tijd in beslag nam, maar uiteindelijk vond ik haar. Ik las haar naam maar het deed me niets. Ik was hier ook niet voor de doden, en als ik al iets voelde, waren het mijn schouders. Ze deden verdomd veel pijn, ik kon niet terug die fiets op. Ergens tussen een muur en een haag in vond ik een plek waar niemand me kon zien. Ik gleed in de slaapzak en paste net op de twee rijen tegels die iemand daar zonder enig nut had gelegd. Het was nog goed gedaan ook, want het lag vlak als een plank. Onder de flap van de slaapzak keek ik naar mijn gsm. 21.23 uur. Geen nieuwe berichten.

‘Ben je er?’ stuurde ik naar Lore. Ik staaarde naar het schermpje. Lore en ik zaten in dezelfde klas, de derde Latijnse in het College, een prestigeschool waar je netjes in de rij moest lopen, met opgetrokken kousen. Ik zat in een klas van rijkelui kinderen, nieuwe en oude rijken, kinderen van stevige komaf, bijna de helft van de klas speelde hockey. Ik leek maar wat bijengegooid materiaal dat twee mensen niet meer nodig hadden gehad, en ik was me steeds meer gaan afvragen wie ik was, wat ik hier liep te doen. Ik begon na te denken. En dat had ik beter niet gedaan, ik was vijftien, had zelfmoord proberen te plegen, en nu lag ik op een kerkhof.

Ik werd opgeschrikt door het bliepje van mijn gsm. Ik kroop wat dieper in mijn slaapzak, zette het geluid stil en las Lores bericht.

‘Mokke! Dikke ruzie hier...’

‘Met de mummie?’ vroeg ik. Lores moeder liep er volgens Lore zwaar gebalsemd bij om te verdoezelen dat ze al voorbij haar houdbaarheidsdatum was. Ik vond de vrouw behalve lief ook mooi, maar noemde haar toch de mummie.

‘Ze wil me naar een doc.’

‘Ai.’

‘t Is een lieve man, zegt de mummie. Dat ze zelf gaat!’

Ik antwoordde niet meer.

‘En jij?’ kwam er.

‘Ben weggelopen. Lig op een kerkhof.’

‘Onnozele!’

‘Echt.’

‘Ga weg!’

‘Deed ik.’

‘???’

‘Ik lig hier lang niet slecht.’

‘Zeg, zit je aan de breezers of zo?’

‘Gaat niet meer, thuis. Ik laat wel iets weten. xk’

‘Komaan! Ik ga geen oog dichtdoen zo.’

...

‘Katje???’

...

‘Je zegt het mij toch als je iets doms van plan bent hé!
Love you xxx’

Ik kende die bezorgdheid van Lore. Ze wilde vooral kroongetuige zijn. Ik overwoog nog even om een bericht naar Fredje te sturen, maar in de plaats zette ik mijn gsm uit. Het was te licht om naar de sterren te kijken. Om tien uur ging de straatverlichting uit en was het eindelijk

helemaal donker, maar er lag een grijze wolkendeken aan de hemel, waardoor ik het met de poolster en een handvol andere uitslovers moest doen. Er was niets aan. Ik trok mijn wollen vest uit de tas en deed dat ook nog aan, het was een warme januarimaand en mijn slaapzak was tegen de vrieskou bestand, maar toch rilde ik. Ik probeerde niet door de dunne stammenrij van de heg heen te gluren naar wat erachter lag. Toen zag ik iets bewegen in mijn rechterooghoek. Met een wild kloppend hart draaide ik mijn hoofd een beetje naar rechts en zag ik een konijn zitten. Een konijn is een schemerdier, dacht ik, dat was de eerste zin van een spreekbeurt die ik hield toen ik tien was en graag een konijn wilde. ‘Vraag dat maar aan moeke,’ was mijn vader zijn standaardantwoord op dergelijke vragen, en haar standaardantwoord was: ‘Nee.’ Wat deed dat beest hier, het schemerde toch allang niet meer? Konijnen aten hun eigen keutels op, herinnerde ik me ook nog van de spreekbeurt – toen ik dat wist, staakte ik mijn gezeur om een huisdier. Het konijn zat muisstil en ik viel in slaap.